

Tradus și revizuit de IER (<http://ier.gov.ro/>)

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

MAREA CAMERĂ

CAUZA Z.A. ȘI ALȚII ÎMPOTRIVA RUSIEI

(Cererile nr. 61411/15, 61420/15, 61427/15 și 3028/16)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

21 noiembrie 2019

Hotărârea este definitivă. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Z.A. și alții împotriva Rusiei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, reunită în Marea Cameră compusă din:

Linos-Alexandre Sicilianos, *președinte*,
Angelika Nußberger,
Robert Spano,
Jon Fridrik Kjølbro, Ksenija Turković, Paul Lemmens,
Ledi Bianku,
Işıl Karakaş,
Nebojša Vučinić,
André Potocki,
Aleš Pejchal,
Dmitry Dedov,
Yonko Grozev,
Mărtiņš Mits,
Georges Ravarani,
Jolien Schukking,
Péter Paczolay, *judecători*,

și Johan Callewaert, *grefier adjunct al Marii Camere*,

După ce a deliberat în camera de consiliu, la 18 și 19 aprilie 2018, 13 martie și 3 octombrie 2019,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la cea din urmă dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află patru cereri (nr. 61411/15, 61420/15, 61427/15 și 3028/16) îndreptate împotriva Federației Ruse, prin care domnii Z.A., resortisant irakian, M.B., titular al unui pașaport eliberat de Autoritatea Palestiniană, A.M., resortisant somalez, și Hasan Yasien, resortisant sirian („reclamanții”), au sesizat Curtea la 12 decembrie 2015 (pentru primele trei cauze) și la 14 ianuarie 2016 (pentru ultima cauză), în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”). Președintele Marii Camere a aprobat cererea de nedivulgare a identității formulată de primii trei reclamanți (art. 47 § 4 din Regulament).

2. Reclamanții au fost reprezentați de E. Davidyan, D. Trenina și K. Zharinov, avocați în Moscova. Guvernul Rusiei („Guvernul”) a fost reprezentat de G. Matyushkin, reprezentant al Federației Ruse la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, iar ulterior de M. Galperin, succesorul său în funcție.

3. Invocând art. 5 § 1 din Convenție, reclamanții au susținut, în special, că au fost deținuți ilegal în zona de tranzit a Aeroportului Sheremetyevo pe durata examinării cererilor lor de azil. Invocând art. 3 din Convenție, s-au mai

plâns de condițiile, necorespunzătoare conform susținerilor acestora, ale șederii lor în zona respectivă.

4. Cererile au fost repartizate secției a treia a Curții (art. 52 § 1 din Regulament). O Cameră a acestei secții compusă din Helena Jäderblom, Branko Lubarda, Helen Keller, Dmitry Dedov, Pere Pastor Vilanova, Alena Poláčková, Georgios A. Serghides, judecători, precum și din Stephen Phillips, grefier de secție, a pronunțat la 28 martie 2017 o hotărâre în care, după ce s-a decis în unanimitate conexarea cererilor și declararea lor admisibile, s-a concluzionat, cu majoritate, că au fost încălcate art. 5 § 1 și art. 3 din Convenție. La hotărâre a fost anexată opinia separată a judecătorului Dedov.

5. La 27 iunie 2017, Guvernul a solicitat trimiterea cauzelor în fața Marii Camere, în conformitate cu art. 43 din Convenție. La 18 septembrie 2017, Colegiul Marii Camere a admis cererea.

6. Compunerea Marii Camere a fost stabilită în conformitate cu art. 26 § 4 și § 5 din Convenție, precum și cu art. 24 din Regulament. Președintele Curții a decis că, în interesul unei bune administrări a justiției, cauza de față, precum și cauza *Ilias și Ahmed împotriva Ungariei* (cererea nr. 47287/15) trebuie atribuite aceluiași complet al Marii Camere (art. 24, art. 42 § 2 și art. 71 din Regulament).

7. Atât reclamantul, cât și Guvernul, au depus observații scrise suplimentare pe fond (art. 59 § 1 din Regulament).

8. De asemenea, s-au primit observații scrise din partea guvernului maghiar, care a primit încuviințarea președintelui Marii Camere să intervină în calitate de terț în cadrul procedurii scrise (art. 36 § 2 din Convenție și art. 44 § 2 din Regulament). Au fost anexate la dosarul transmis Marii Camere și observațiile prezentate în cursul procedurii în fața Camerei de către Înalțul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR), care a primit încuviințarea președintelui Secției a treia să intervină în cadrul procedurii scrise al cauzei nr. 3028/16.

9. La 18 aprilie 2018, a avut loc o ședință publică la Palatul Drepturilor Omului din Strasbourg (art. 59 § 3 din Regulament).

S-au înfățișat:

– *pentru guvernul pârât*

M. GALPERIN, reprezentantul Federației Ruse la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, *agent*,
Ya. BORISOVA,
O. OCHERETANAYA, *consilieri*;

– *pentru reclamant*

E. DAVIDYAN,
D. TRENINA,
M. K. ZHARINOV, *consilieri*.

Curtea a ascultat declarațiile doamnelor Trenina și Davidyan și ale domnilor Zharinov și Galperin, precum și răspunsurile doamnei Davidyan și ale domnului Galperin la întrebările adresate.

ÎN FAPT

I. CONTEXTUL CAUZELOR RESPECTIVE ALE RECLAMANȚILOR ȘI SOSIREA PE AEROPORTUL SHEREMETYEVO

10. Reclamanții s-au aflat în situația de a fi obligați să nu părăsească zona de tranzit a Aeroportului Sheremetyevo. Anumite împrejurări de fapt ale speței sunt contestate de părți, astfel cum se arată în continuare.

A. Z.A.

11. Z.A. este un resortisant irakian născut în 1987.

12. Acesta explică că, după ce a primit amenințări din partea unui grup militant al Statului Islamic, a părăsit Irakul prin Turcia cu o viză turistică cu o singură intrare obținută la Mosul la 11 mai 2014. Reclamantul susține că a părăsit Irakul la 12 iunie 2014; potrivit Guvernului, acesta a ajuns în Turcia cu mașina la 27 iunie 2014,

13. Guvernul afirmă că Z.A. a petrecut un an în Turcia pentru a căuta de muncă, dar nu a solicitat statutul de refugiat. Pe de altă parte reclamantul susține că a solicitat fără succes azil în Turcia în 2014, iar în 2015 a plecat în China, unde nu exista nicio posibilitate de a solicita azil.

14. La 24 iulie, Z.A. a călătorit cu avionul de la Shanghai la Ankara via Moscova. Autoritățile turce i-au refuzat intrarea deoarece nu avea viză. Reclamantul a fost trimis la Moscova la 27 iulie 2015. A sosit pe Aeroportul Sheremetyevo în aceeași zi, dar nu i s-a permis să treacă de controlul pașapoartelor. Poliția de frontieră a Serviciului Federal Rus de Securitate („poliția de frontieră”) i-a reținut pașaportul.

B. M.B.

15. M.B. este născut în 1988 și este titularul unui pașaport eliberat de Autoritatea Palestiniană.

16. La 19 aprilie 2013, a părăsit Gaza cu mașina și a ajuns la Cairo, Egipt, la 20 aprilie 2013. Conform Guvernului, acesta nu a solicitat statutul de refugiat în Egipt.

17. La 22 aprilie 2013, M.B. a părăsit Egiptul și a ajuns la Moscova cu o viză de afaceri cu valabilitatea de la 16 aprilie 2013 la 25 februarie 2014. La 23 aprilie 2013, a sosit la Irkutsk, unde a fost găzduit de unchiul său. A avut locuri de muncă ocazionale și a rămas la Irkutsk după expirarea vizei.

18. La 18 august 2015, o instanță rusească a stabilit că M.B. a încălcat normele în materie de migrație și a dispus expulzarea sa. Părțile nu au prezentat o copie a hotărârii din 18 august 2015 și nici nu au precizat instanța care a pronunțat-o.

19. La 21 august 2015, reclamantul a luat un avion cu destinația Gaza via Cairo. Punctul de frontieră de la Rafah fiind închis, a fost reținut pentru 2 zile în zona de tranzit a aeroportului din Cairo și apoi trimis înapoi la Moscova.

20. M.B. a sosit pe Aeroportul Sheremetyevo la 23 august 2015. Intrarea pe teritoriul rusesc i-a fost refuzată pe motiv că nu avea viză. Poliția de frontieră i-a reținut pașaportul.

C. A.M.

21. A.M. este un resortisant somalez născut în 1981.

22. În 2005, a părăsit Somalia, unde lucra ca jurnalist, pentru Yemen. Acolo a obținut statutul de refugiat. În 2010, s-a întors în Somalia și a lucrat ca jurnalist pentru postul național de televiziune, la Mogadishu.

23. Reclamantul susține că, la 20 septembrie 2012, membri ai grupului militant Al-Shahab au comis în apropierea sediului postului de televiziune unde lucra un atentat terorist cu scopul de a forța jurnaliștii să difuzeze imagini înregistrate ale execuțiilor extrajudiciare săvârșite de grupul respectiv. Reclamantul a refuzat să facă acest lucru și, drept urmare, membrii familiei sale au fost luați ostatici. La 23 septembrie 2012, unul dintre fiii săi, în vârstă de 7 ani, a fost ucis și un altul a primit o lovitură în urma căreia a rămas paralizat. Și reclamantul a fost bătut și torturat. În cele din urmă a reușit să scape împreună cu restul familiei sale. În septembrie 2012, a fugit din nou în Yemen. La 16 septembrie 2012, a obținut un permis de ședere temporară valabil până la 15 septembrie 2014. O copie a permisului de ședere arată că a fost eliberat la Sanaa, Yemen, la 16 septembrie 2012. Reclamantul nu a prezentat explicații cu privire la perioada cuprinsă între atentatul terorist susmenționat din 20 septembrie 2012 și data atacului asupra familiei sale din 23 septembrie 2012.

24. În august 2014, A.M. a obținut cetățenia yemenită și i-a fost eliberat un pașaport. În martie 2015, a decis să plece în Cuba și să solicite azil din cauza unui conflict personal și a intensificării confruntărilor armate în Yemen.

25. Conform susținerilor Guvernului, la sfârșitul anului 2012, reclamantul a sosit în Yemen și a început o activitate comercială. Ulterior, a plecat în Cuba deoarece fostul său partener de afaceri l-a amenințat și i-a răpit soția.

26. La 12 martie 2015, A.M. a luat un avion cu destinația Havana, Cuba. Călătoria presupunea 3 etape: de la Sanaa la Istanbul, de la Istanbul la Moscova și de la Moscova la Havana. La 13 martie 2015, reclamantul, având o viză de tranzit rusească, a aterizat la Moscova pentru prima dată. De aici și-a continuat drumul spre Havana.

27. Reclamantul avea o viză cubaneză cu valabilitate de o lună. Acesta afirmă că a solicitat azil la sosirea sa în Cuba, dar nu i s-a permis intrarea în țară, iar cererea sa de azil nu a fost examinată. A luat un avion spre Quito, Ecuador, unde a solicitat azil fără succes. I-au fost refuzate intrarea pe teritoriul ecuadorian și accesul la procedura de azil. A fost întors în Cuba, unde a fost plasat într-un centru de cazare pentru străini.

28. La 9 aprilie 2015, a fost expulzat din Cuba în Rusia.

29. La 10 aprilie 2015, reclamantul a aterizat pe Aeroportul Sheremetyevo, unde nu i s-a permis să treacă de punctul de control al pașapoartelor. Poliția de frontieră i-a reținut pașaportul.

D. Domnul Yasien

30. Hasan Yasien este un resortisant sirian născut în 1975.

31. În 2004 și 2008, a călătorit în Rusia de mai multe ori cu viză de afaceri.

32. Acesta afirmă că, în 2011, a părăsit Siria, din cauza confruntărilor armate care aveau loc acolo, pentru Liban, unde a încercat fără succes să obțină azil temporar. S-a întors în Siria 9 luni mai târziu pentru a-și reînnoi pașaportul. În iunie 2014, a plecat din nou în Liban. La 11 iunie 2014, Ambasada Rusiei la Beirut i-a eliberat o viză de afaceri rusească valabilă până la 25 august 2014.

33. La 4 iulie 2014, reclamantul a sosit la Moscova venind din Beirut. După expirarea vizei de afaceri, a rămas în Rusia.

34. La 8 septembrie 2014, Judecătoria Noginsk, regiunea administrativă Moscova, a stabilit că reclamantul a încălcat normele în materie de migrație și a dispus expulzarea sa.

35. La 10 septembrie 2014, domnul Yasien a formulat o cerere pentru azil temporar către Departamentul Moscova al Serviciului Federal pentru Migrație (SFM). Cererea a fost respinsă la 8 decembrie 2014. Reclamantul nu a contestat această decizie și a rămas pe teritoriul Rusiei.

36. La 17 august 2015, Judecătoria Noginsk a stabilit din nou că reclamantul a încălcat normele în materie de migrație și a dispus expulzarea sa.

37. La 18 august 2015, reclamantul a luat avionul din Moscova în Antalia, Turcia. Poliția de frontieră i-a reținut pașaportul și l-au înmănat echipajului de zbor. Autoritățile turce i-au refuzat intrarea pe teritoriu și l-au trimis la Moscova (la 20 august 2015 conform reclamantului, la 21 august conform Guvernului). La sosirea la Moscova, autoritățile rusești l-au retrimis la Antalia, de unde a fost din nou trimis la Moscova de autoritățile turce.

38. La 8 septembrie 2015, reclamantul a luat avionul spre Beirut, dar autoritățile libaneze i-au refuzat intrarea pe teritoriu și l-au retrimis la Moscova.

39. La 9 septembrie 2015, domnul Yasien a aterizat pe Aeroportul Sheremetyevo. Poliția de frontieră nu i-a permis să treacă de punctul de control al pașapoartelor și i-a reținut pașaportul.

II. CONDIȚIILE ȘEDERII RECLAMANȚILOR ÎN ZONA DE TRANZIT A AEROPORTULUI SHEREMETYEVO

A. Versiunea reclamanților

40. Reclamanții au descris după cum urmează condițiile șederii lor în zona de tranzit a aeroportului.

41. Dormeau pe saltele pe sol în zona de îmbarcare a aeroportului, zonă care era permanent luminată și constant aglomerată și zgomotoasă. Nu aveau acces direct la dușuri în zona de tranzit. Singurul duș fără plată se afla în camera pentru persoanele reținute. Ușa era încuiată, iar accesul era autorizat de către agenții poliției de frontieră. Aceștia din urmă le-au permis reclamanților să folosească dușul; le-au dat cheia de mai multe ori în cursul primei săptămâni a șederii lor.

42. Reclamanții nu aveau acces la aer proaspăt și nici posibilitatea de a face exerciții în exterior. Privăți de accesul la un notar, nu au putut întocmi procurile autentificate prevăzute de dreptul rusesc pentru a putea numi un reprezentant împuternicit să comunice în numele lor cu autoritățile publice. Nu aveau acces nici la servicii medicale, juridice, sociale sau poștale. Toate cererile lor de asistență medicală au fost respinse, iar personalului medical nu i-au fost permise vizite în zona de tranzit.

43. Reclamanții au fost privați de pașaport pe toată durata șederii lor. Agenții poliției de frontieră le-au ridicat la sosirea lor și nu le-au predat echipajului de zbor cu care reclamanții părăseau Sheremetyevo decât cu câteva momente înainte de îmbarcare.

44. Accesul la un avocat era la discreția agenților poliției de frontieră aflați la serviciu în zona de tranzit și „nu a fost niciodată garantat”. Toate întâlnirile dintre reclamanți și avocații trimiși de biroul din Rusia al Înalțului Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR) s-au derulat în prezența a 2 sau 3 agenți ai poliției de frontieră.

B. Versiunea Guvernului

45. Nici în observațiile scrise, nici în intervențiile orale în fața Marii Camere, Guvernul nu a prezentat nicio descriere a condițiilor materiale ale șederii reclamanților în zona de tranzit a Aeroportului Sheremetyevo.

III. CERERILE DE AZIL FORMULATE DE RECLAMANȚI ÎN RUSIA ȘI PROCEDURILE ULTERIOARE

A. Z.A.

46. La 29 iulie 2015, Z.A. a solicitat poliției de frontieră obținerea statutului de refugiat în Rusia.

47. Acesta afirmă că, după aproape o lună, agenți ai poliției de frontieră „[l]-au forțat [...] să rescrie cererea schimbând data cererii inițiale cu data curentă”, amenințând că îl expulzează în Irak, pentru „a ascunde nerespectarea” obligației lor de a transmite cererea Serviciului Federal pentru Migrație în 3 zile.

48. La 17 septembrie 2015, a fost audiat în zona de tranzit de agenți ai Departamentului Moscova al Serviciului Federal pentru Migrație (SFM).

49. La 23 septembrie 2015, cererea sa de obținere a statutului de refugiat a fost admisă în vederea examinării pe fond. Conform reclamantului, Departamentul Moscova al SFM nu i-a eliberat un certificat pentru examinarea cererii sale (infra, pct. 99-100). Conform Guvernului, un asemenea certificat a fost întocmit la 23 septembrie 2015. Guvernul a prezentat o copie a deciziei de întocmire a certificatului, dar nu certificatul.

50. La 10 noiembrie 2015, Departamentul Moscova al SFM a respins cererea de azil a lui Z.A., considerând că „plecarea [din Irak] a solicitantului și reticența sa de a se întoarce nu [au fost] motivate de intenția de a solicita azil, ci de considerații economice și de o conjunctură economică și socială dificilă pe teritoriul [Irakului]”. A concluzionat că reclamantul nu a prezentat niciun element de natură să explice, de o manieră convingătoare, motivul pentru care se temea personal de persecuții. Decizia a fost comunicată reclamantului la 14 noiembrie 2015. La 1 decembrie 2015, avocatul lui Z.A. a solicitat Departamentului Moscova al SFM eliberarea unui certificat pentru examinarea cererii sale de azil și plasarea într-un centru de primire temporară.

51. La 3 decembrie 2015, reclamantul a formulat în fața Serviciului Federal pentru Migrație din Rusia (SFM Rusia), care, la momentul respectiv, înainte de a fi desființat prin Decretul Președintelui Federației Ruse din 5 aprilie 2016, constituia instanța superioară în materie de migrație, o contestație prin care solicita instituției respective să anuleze decizia din 10 noiembrie 2015, să elibereze un certificat pentru examinarea cererii sale de azil și să-l plaseze într-un centru de cazare temporară pentru străini.

52. La 29 decembrie 2015, SFM Rusia a respins contestația reclamantului.

53. La 1 februarie 2016, reclamantul a contestat deciziile din 10 noiembrie și 29 decembrie 2015 în fața Judecătoriei Basmannyy, regiunea administrativă Moscova.

54. La 5 februarie 2016, UNHCR a recunoscut reclamantului calitatea de persoană care are nevoie de protecție internațională și a inițiat o procedură de reinstalare.

55. La 17 martie 2016, reclamantul a plecat în Danemarca, fiind reînștaltat de către UNHCR.

56. La 12 mai 2016, Judecătoria Basmanny a confirmat decizia SFM Rusia. În aceeași zi, avocatul reclamantului a formulat o cerere introductivă de apel (*краткая апелляционная жалоба*) în așteptarea comunicării motivării scrise a hotărârii. Prin urmare, judecătoria a clasat acțiunea cu motivarea că avocatul nu a putut obține o procură autenticată în urma reînștaltării reclamantului.

B. M.B.

57. La trei săptămâni după sosirea pe Aeroportul Sheremetyevo, reclamantul a adresat poliției de frontieră o cerere pentru obținerea statutului de refugiat în Rusia. Niciuna dintre părți nu a indicat data exactă a depunerii cererii; dacă am aduna cele 3 săptămâni începând de la data de 23 august 2015, data sosirii lui M.B. pe Aeroportul Sheremetyevo, am obține data de 13 septembrie 2015.

58. La 14 noiembrie 2015, agenții Departamentului Moscova al SFM l-au audiat pe M.B. în zona de tranzit.

59. La 20 noiembrie 2015, cererea lui M.B. de obținere a statutului de refugiat a fost admisă în vederea examinării pe fond. Guvernul afirmă că un certificat pentru examinarea cererii respective a fost eliberat în aceeași zi. Acesta a prezentat o copie a deciziei de întocmire a certificatului, dar nu certificatul. Conform susținerilor reclamantului, Departamentul Moscova al SFM nu i-a eliberat un asemenea certificat.

60. La 1 decembrie 2015, avocatul reclamantului a solicitat Departamentului Moscova al SFM eliberarea unui certificat pentru examinarea cererii sale și plasarea într-un centru de primire temporară.

61. În aceeași zi, Departamentul Moscova al SFM a respins cererea reclamantului de obținere a statutului de refugiat, considerând că „plecarea solicitantului din Palestina și reticența sa de a se întoarce nu [au fost] motivate de intenția de a primi azil, ci de situația socială și economică dificilă din teritoriul Palestinei”. A concluzionat că reclamantul nu a prezentat niciun element de natură să explice, de o manieră convingătoare, motivul pentru care se temea personal de persecuții.

62. La 21 decembrie 2015, avocatul reclamantului a contestat această decizie în fața SFM Rusia, contestație respinsă la 31 decembrie 2015.

63. La 1 februarie 2016, reclamantul a contestat decizia SFM Rusia în fața Judecătoriei Basmanny.

64. La 13 februarie 2016, autoritățile egiptene au deschis punctul de trecere Rafah către fâșia Gaza. Reclamantul a acceptat să ia un avion către Egipt și a părăsit zona de tranzit a Aeroportului Sheremetyevo.

65. La 12 mai 2016, Judecătoria Basmanny a confirmat decizia SFM Rusia. În aceeași zi, avocatul reclamantului a formulat o cerere introductivă

de apel în așteptarea comunicării motivării scrise a hotărârii. Prin urmare, judecătoria a clasat acțiunea cu motivarea că avocatul nu a putut obține o procură autenticată în urma plecării reclamantului și, prin urmare, nu putea formula o cerere introductivă de apel detaliată.

C. A.M.

66. Reclamantul a adresat poliției de frontieră o cerere pentru obținerea statutului de refugiat în Rusia (la 10 aprilie 2015, conform acestuia; la 11 aprilie 2015, conform Guvernului).

67. La 1 iulie 2015, Departamentul Moscova al SFM l-a audiat pe reclamant în zona de tranzit.

68. Acesta afirmă că cererea sa a fost admisă pentru o examinare pe fond la 1 iulie 2015, dar nu s-a eliberat niciun certificat pentru examinarea cererii respective. Guvernul afirmă că un asemenea certificat a fost eliberat la 7 iulie 2015. A prezentat o copie a deciziei de întocmire a certificatului, dar nu certificatul.

69. La 1 octombrie 2015, Departamentul Moscova al SFM a respins cererea reclamantului de obținere a statutului de refugiat, considerând că familia sa a continuat să trăiască în Somalia fără a fi persecutată și chiar acesta lucrase în Yemen. S-a concluzionat că reclamantul nu a părăsit Somalia pentru niciunul din motivele enumerate în Legea federală FZ-4528-1 din 19 februarie 1993, astfel cum a fost modificată (denumită în continuare „Legea privind refugiații”), și, prin urmare, putea fi expulzat în această țară. Reclamantul a fost informat cu privire la acest lucru la 3 noiembrie 2015 dar afirmă că nu i-a fost comunicată nicio copie a deciziei de respingere a cererii sale.

70. La 24 noiembrie 2015, A.M. a contestat decizia din 1 octombrie 2015 în fața SFM Rusia.

71. La 1 decembrie 2015, avocatul reclamantului a solicitat Departamentului Moscova al SFM eliberarea unui certificat pentru examinarea cererii de obținere a statutului de refugiat și plasarea într-un centru de primire temporară.

72. La 7 decembrie 2015, SFM Rusia a respins calea de atac formulată de reclamant împotriva deciziei din 1 octombrie 2015, considerând că, dacă acesta avea reticențe să se întoarcă în Yemen din cauza amenințărilor pretins suferite din partea unui terț, nimic nu-l împiedica să se întoarcă în Somalia, nefiind avansate motive convingătoare că ar avea de suferit persecuții în această țară. A reținut totodată că reclamantul era dispus să se întoarcă în Somalia.

73. La 15 decembrie 2015, A.M. a adresat poliției de frontieră o cerere pentru azil temporar.

74. La 29 decembrie 2015, a formulat în fața Judecătoriei Basmannyy o cale de atac împotriva deciziei din 7 decembrie 2015 prin care SFM Rusia a respins cererea sa pentru obținerea statutului de refugiat.

75. La 22 decembrie 2015, Departamentul Moscova al SFM a respins ca nefondată cererea de azil a reclamantului, considerând că aceasta nu avea alt scop decât legitimarea situației sale în Rusia. Decizia a fost comunicată reclamantului la 25 decembrie 2015, conform Guvernului, la 28 decembrie 2015, conform celui dintâi.

76. La 10 februarie 2016, SFM Rusia a respins calea de atac formulată de reclamant împotriva deciziei privind azilul temporar emisă de Departamentul Moscova al SFM la 22 decembrie 2015. S-a considerat că, dacă acesta refuza să se întoarcă în Yemen din cauza amenințărilor pretins suferite din partea unui terț, nimic nu-l împiedica să se întoarcă în Somalia, nefiind avansate motive convingătoare că ar avea de suferit persecuții în această țară. A reținut totodată că reclamantul era dispus să se întoarcă în Somalia.

77. La 24 februarie 2016, UNHCR a recunoscut reclamantului calitatea de persoană care are nevoie de protecție internațională.

78. Prin hotărârea din 19 mai 2016, Judecătoria Basmannyy a respins acțiunea reclamantului din 11 martie 2016 prin care acesta contesta respingerea de către Departamentul Moscova al SFM și SFM Rusia a cererii sale de azil temporar. Instanța a reținut, în special, că reclamantul nu a probat că amenințarea teroristă din 2005 mai reprezintă un pericol după mai mult de 10 ani și că, în cazul în care ar mai exista asemenea amenințări, acesta „are posibilitatea de a solicita protecția statului al cărui resortisant este, [cu alte cuvinte] de a sesiza instituțiile pentru aplicarea legii ale Republicii Somalia [pentru protecția sa]”. La 31 mai 2016, avocatul reclamantului a declarat apel împotriva acestei hotărâri.

79. La 12 septembrie 2016, Judecătoria Basmannyy a confirmat decizia SFM Rusia emisă la 7 decembrie 2015 cu privire la cererea pentru obținerea statutului de refugiat.

80. La 20 septembrie 2016, Tribunalul Moscova a respins apelul reclamantului împotriva hotărârii pronunțate de Judecătoria Basmannyy la 19 mai 2016 cu privire la cererea de azil temporar, apreciind că situația în Somalia nu s-a schimbat de la respingerea cererii pentru obținerea statutului de refugiat și niciun motiv umanitar nu justifică acordarea azilului temporar reclamantului. Instanța a mai concluzionat că, încercând să se sustragă procedurii legale pentru a-și legitima situația în Rusia, reclamantul a abuzat de dreptul său de a sta în justiție.

81. La 6 februarie 2017, Tribunalul Moscova a respins apelul reclamantului împotriva hotărârii privind cererea pentru obținerea statutului de refugiat pronunțată de Judecătoria Basmannyy la 12 septembrie 2016, considerând că acesta nu a făcut dovada că s-ar expune în mod real unei amenințări dacă s-ar întoarce în Somalia și că nu exista, prin urmare, necesitatea de a i se acorda azil la „intrarea pe teritoriul Federației Ruse”.

82. Reclamantul arată că, după ce i-au fost comunicate deciziile definitive de respingere a cererilor sale de către autoritățile rusești pentru obținerea statutului de refugiat, respectiv a azilului temporar, a considerat că nu mai avea nicio șansă de a obține azil în Rusia și a informat poliția de frontieră că a acceptat să plece la Mogadiscio, Somalia. La 9 martie 2017, în urma intervenției UNHCR, compania Turkish Airlines i-a emis reclamantului un bilet pentru Mogadiscio via Istanbul. Agenții Serviciului Federal de Securitate l-au escortat pe reclamant la Aeroportul Vnukovo, asigurându-se că s-a îmbarcat în avion, și au înmănat pașaportul acestuia echipajului de zbor. De atunci, reclamantul locuiește la Mogadiscio; a renunțat la orice activitate jurnalistică „pentru a nu fi în atenția teroriștilor”.

D. Domnul Yasien

83. Guvernul afirmă că domnul Yasien a formulat o cerere de azil temporar la 19 septembrie 2015.

84. Reclamantul susține că la această dată a adresat poliției de frontieră o cerere pentru obținerea statutului de refugiat, dar că aceasta s-a rătăcit și a adresat o nouă cerere la 5 octombrie 2015.

85. La 3 noiembrie 2015, Departamentul Moscova al SFM l-a audiat pe reclamant în zona de tranzit a aeroportului.

86. Reclamantul arată că Departamentul Moscova al SFM i-a admis cererea pentru examinare pe fond la 3 octombrie 2015, dar nu i-a eliberat un certificat pentru examinarea cererii sale. Mai arată că autoritățile competente în materie de migrație aveau ca practică curentă întocmirea de certificate pentru examinarea cererilor, dar să nu le elibereze solicitanților de azil aflați în detenție. Certificatele erau anexate la dosarele relevante, păstrate la sediul autorităților respective.

87. La 1 decembrie 2015, avocatul domnului Yasien a solicitat Departamentului Moscova al SFM eliberarea în beneficiul reclamantului a unui certificat pentru examinarea cererii de obținere a statutului de refugiat și plasarea într-un centru de primire temporară.

88. La 21 decembrie 2015, Departamentul Moscova al SFM a respins cererea de azil temporar a domnului Yasien (acesta susține că solicitase acordarea statutului de refugiat și nu azil temporar). S-a motivat în decizie că reclamantul a părăsit Siria deoarece nu era mulțumit de situația economică pe care o avea în această țară, precum și că a solicitat azil temporar pentru a-și legitima situația în Rusia și a putea lucra acolo. Reclamantul a fost înștiințat de respingerea cererii sale la 23 decembrie 2015, conform acestuia, și la 25 decembrie, conform Guvernului. Afirmă că decizia nu i-a comunicată.

89. La 29 decembrie 2015, domnul Yasien a adresat poliției de frontieră o nouă cerere pentru obținerea statutului de refugiat.

90. La 12 ianuarie 2016, prin intermediul avocatului său, a contestat în fața SFM Rusia decizia din 21 decembrie 2015 susținând că, la 19 septembrie și

5 octombrie 2015, a solicitat statutul de refugiat, iar decizia atacată se referea la azil temporar, precum și că, din motive necunoscute, Departamentul Moscova al SFM a substituit procedura aplicabilă cererilor de azil temporar celei prevăzute pentru examinarea cererilor pentru obținerea statutului de refugiat. Pe de altă parte, reclamantul s-a referit la criza umanitară gravă prin care trecea Siria și a susținut că, contrar cerințelor Legii privind refugiații, Departamentul Moscova al SFM nu i-a eliberat un certificat pentru examinarea cererii de obținere a statutului de refugiat.

91. La 4 februarie 2016, SFM Rusia a respins contestația reclamantului și a confirmat decizia din 21 decembrie 2015. S-a reținut, în special, că erau prevăzute zboruri regulate între Moscova și Damasc, oraș din care resortisanții sirieni puteau călători în alte zone ale țării aflate sub controlul guvernamental sirian, precum și că „numeroși sirieni își doreau să-și părăsească țara, nu numai pentru că se temeau pentru viața lor, dar mai ales din cauza degradării situației economice și umanitare”. Nu a fost examinat argumentul reclamantului privind substituirea procedurii aplicabile cererilor de azil temporar celei prevăzute pentru examinarea cererilor pentru obținerea statutului de refugiat.

92. La 7 aprilie 2016, reclamantul a adresat poliției de frontieră o nouă cerere pentru obținerea statutului de refugiat. Nu a primit niciun răspuns.

93. La 11 aprilie 2016, reclamantul a contestat în fața Judecătoriei Zamoskvoretskiy deciziile din 21 decembrie 2015 și din 4 februarie 2016, plângându-se, pe de altă parte, de inacțiunea SFM Rusia.

94. La 21 aprilie 2016, UNHCR a recunoscut reclamantului calitatea de persoană care are nevoie de protecție internațională și a inițiat o procedură de reinstalare.

95. La 11 mai 2016, reclamantul a fost reinstalat prin UNHCR și a ajuns în Suedia.

96. La 31 august 2016, Judecătoria Zamoskvoretskiy a confirmat decizia emisă de SFM Rusia la 4 februarie 2016.

CADRUL JURIDIC ȘI PRACTICA RELEVANTE

I. DREPTUL INTERN

97. În părțile sale relevante în prezenta cauză, art. 6 din Legea federală „cu privire la condițiile de intrare și de ieșire în/din teritoriul Federației Ruse” (FZ-114, 15 august 1996, astfel cum a fost modificată) prevede:

„La sosirea pe sau la plecare de pe teritoriul Federației Ruse, străinul sau apatridul este obligat să prezinte documente de identitate valabile, acceptate de către Federația Rusă, și o viză, cu excepția situațiilor în care prin prezenta lege federală, un tratat încheiat de către Federația Rusă sau prin decretele Președintelui Federației Ruse se prevede altfel.”

98. În părțile sale relevante în prezenta cauză, art. 14 din Legea Federației Ruse cu privire la frontiera de stat (FZ-4730-1, 1 aprilie 1993, astfel cum a fost modificată), prevede:

„Cetățenilor străini și apatrizilor care nu sunt titulari ai unui permis de ședere temporară sau permanentă și care trec frontiera de stat în Federația Rusă dintr-un teritoriu al unui stat străin [le este angajată răspunderea] conform dreptului rusesc dacă există indicii că acțiunile respective [constituie] infracțiune administrativă sau o infracțiune penală.

Dacă nu este cazul să fie inițiată o acțiune penală sau administrativă împotriva acestora [...], persoanele care au trecut fraudulos frontiera de stat și nu se bucură de dreptul de a solicita azil politic [...] sunt, la sosirea lor, transferate în mod oficial de către poliția de frontieră autorităților statului [...] din care au trecut frontiera națională [a Rusiei]. În cazul în care transferarea persoanelor respective către autoritățile statului străin nu este prevăzută printr-un tratat încheiat de acesta și Federația Rusă, poliția de frontieră le expulzează [către o destinație] din afara teritoriului Rusiei [...] desemnată de către poliția de frontieră.”

99. În părțile sale relevante, art. 4 din Legea privind refugiații prevede:

„1. Persoana care a împlinit 18 ani care și-a exprimat intenția de a obține statutul de refugiat trebuie formuleze, în nume propriu sau prin intermediul unui reprezentant, o cerere scrisă:

[...]

1. (2) la poliția de frontieră sau la Serviciul Federal de Securitate [...] la punctul de trecere a frontierei Federației Ruse, la momentul când persoana trece frontiera [...]

[...]

3. Cererea primită la punctul de trecere a frontierei [...] va fi trimisă de poliția de frontieră în termen de 3 zile de la data primirii către autoritățile privind migrația [...].

[...]

5. (2) Cererea depusă de o persoană la punctul de trecere a frontierei [...] este examinată, cu titlu preliminar, [...] în termen de 5 zile de la data primirii sale, de către autoritățile privind migrația [...].

[...]

6. Autoritățile privind migrația decid oportunitatea de a întocmi [...] un certificat [care atestă că o solicitare pentru obținerea statutului de refugiat este în curs de examinare („certificat pentru examinare”)].

Decizia de a întocmi un asemenea certificat constituie baza de plecare de la care [...] solicitantului îi pot fi recunoscute drepturi sau îi pot fi impuse obligații [...].

7. Autoritățile privind migrația sunt obligate să-i trimită certificatul solicitantului sau să-i comunice întocmirea lui [...] în 24 de ore de la emiterea deciziei [...].

Certificatul reprezintă actul pe care persoana care a solicitat obținerea statutului de refugiat îl folosește la identificare.

[...]

Certificatul este, de asemenea, necesar pentru a-i permite solicitantului [...] obținerea unui act care autorizează plasarea sa într-un centru de primire temporară.”

100. În părțile sale relevante în prezenta cauză, art. 6 din Legea privind refugiații prevede:

„1. Titularul unui certificat [...] are dreptul:

1. (1) să beneficieze de serviciile unui traducător sau interpret și să primească informații privind procedura de acordare a statutului de refugiat;

[...]

1. (3) să primească o sumă forfetară [...];

1. (4) să primească [...] de la autoritățile privind migrația un act care autorizează plasarea sa într-un centru de primire temporară;

[...]

1. (6) să primească hrană și să dispună de servicii colective la centrul de primire temporară [...];

1. (7) să beneficieze de asistență medicală și de medicamente [...]. ”

II. DREPTUL INTERNAȚIONAL

Convenția Organizației Națiunilor Unite privind statutul refugiaților din 1951

101. Art. 31 din Convenția din 1951 prevede:

„1. Statele contractante nu vor aplica sancțiuni penale, pe motivul intrării sau șederii lor ilegale, refugiaților care, sosind direct din teritoriul unde viața sau libertatea lor erau amenințate în sensul prevăzut de art. 1, intră sau se găsesc pe teritoriul lor fără autorizație, sub rezerva prezentării lor fără întârziere la autorități pentru a le expune motivele, recunoscute ca valabile, ale intrării sau prezenței lor ilegale.

2. Statele contractante nu vor aplica, în ce privește deplasările acestor refugiați, alte restricții decât acelea care sunt necesare; aceste restricții vor fi aplicate numai până la reglementarea statutului lor de refugiați în țara respectivă sau până la obținerea admiterii în altă țară. În vederea acestei ultime admiteri, statele contractante vor acorda acestor refugiați un termen rezonabil și toate facilitățile necesare. ”

102. Art. 33 din Convenția din 1951 prevede:

„1. Nici un stat contractant nu va expulza sau returna în nici un fel un refugiat peste frontierele teritoriilor unde viața sau libertatea sa ar fi amenințate pe motiv de rasă, religie, naționalitate, apartenența la un anumit grup social sau opinii politice.

2. Beneficiul prezentei dispoziții nu va putea fi totuși invocat de către un refugiat față de care ar exista motive serioase de a fi considerat ca un pericol pentru securitatea țării unde se găsește sau care, fiind condamnat definitiv pentru o crimă sau un delict deosebit de grav, constituie o amenințare pentru comunitatea țării respective. ”

III. ELEMENTE DE DREPT COMPARAT

103. La dispoziția Camerei a fost pus un studiu privind situația solicitanților de azil reținuți în zona de tranzit până la soluționarea cererii lor.

Studiul a avut în vedere 34 de state părți la Convenție. În șapte din aceste state, respectiv Franța, Lituania, Muntenegru, Portugalia, Republica Cehă, Țările de Jos și Ucraina, reținerea în zona de tranzit a persoanelor care au solicitat acordarea unei protecții internaționale constituie o lipsire de libertate conform dreptului intern; o asemenea reținere nu este privită totuși ca o lipsire de libertate în dreptul intern al altor 18 state, respectiv: Albania, Austria, Azerbaidjan, Bulgaria, Croația, Estonia, Finlanda, Georgia, Germania, Grecia, Macedonia de Nord, Polonia, Regatul Unit (Anglia și Țara Galilor), Republica Moldova, România, Serbia, Slovenia și Spania.

104. În nouă din cele 34 state care au făcut obiectul studiului, respectiv Armenia, Belgia, Islanda, Liechtenstein, Luxemburg, Norvegia, San Marino, Slovacia și Suedia, nu există zone de tranzit, nici în sens propriu, nici în sens juridic, în care solicitanții de azil ar fi reținuți până la soluționarea cererii de azil.

105. În 12 din cele 34 de state, respectiv, Austria, Croația, Franța, Georgia, Grecia, Lituania, Muntenegru, Portugalia, Republica Cehă, România, Spania și Țările de Jos, au fost adoptate dispoziții legale și proceduri aplicabile în mod specific persoanelor care au solicitat protecție internațională pe durata reținerii lor în zona de tranzit a unui aeroport sau a unui post de frontieră terestru sau maritim.

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 5 § 1 DIN CONVENȚIE

106. Potrivit reclamanților, reținerea lor în zona de tranzit a Aeroportului Sheremetyevo constituie o lipsire de libertate nelegală, contrară cerințelor art. 5 § 1 din Convenție, ale cărui părți relevante sunt formulate după cum urmează:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

[...]

f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.”

A. Hotărârea Camerei

107. Camera a declarat capătul de cerere întemeiat pe art. 5 § 1 admisibil și a concluzionat că reținerea reclamanților în zona de tranzit a Aeroportului Sheremetyevo s-a transpus într-o lipsire de libertate *de facto*.

108. Camera a examinat pe de altă parte aspectul legalității lipirii de libertate *de facto* suferite de reclamanți. Întrucât Guvernul nu a menționat

nicio dispoziție din dreptul intern de natură să justifice în mod legal o asemenea lipsire de libertate, Camera a hotărât că reținerea îndelungată a reclamanților în zona de tranzit a Aeroportului Sheremetyevo a fost lipsită de temei juridic în dreptul rusesc, încălcând astfel cerințele art. 5 § 1 din Convenție, și a constatat încălcarea acestei dispoziții.

B. Argumentele părților

1. Reclamanții

109. Reclamanții arată că, pe întreaga durată a șederii lor în zona de tranzit a Aeroportului Sheremetyevo, au fost în situația solicitanților de azil ale căror cereri nu au fost încă examinate. Aceștia susțin că erau lipsiți de orice posibilitate de a intra într-o altă țară cu excepția celei din care fugiseră și că se aflau sub jurisdicția Rusiei. Adaugă că, pe întreaga durată îndelungată a șederii în zona de tranzit, nu au putut nici să intre pe teritoriul rusesc, nici să primească vizite ale doctorilor sau ale persoanelor abilitate să autentifice documente. Arată de asemenea dificultățile, respectiv refuzurile cu care s-au confruntat avocații lor în încercările acestora de a se întâlni cu reclamanții și menționează că poliția de frontieră le-a ridicat pașapoartele. Prin urmare, consideră că nu se poate susține că a fost vorba de alegerea lor de a rămâne în zona de tranzit sau că au consimțit să fie lipsiți de libertatea lor. Reclamanții conchid că reținerea lor în zona de tranzit se transpune într-o lipsire de libertate *de facto*.

110. Cu privire la compatibilitatea acestei lipsiri de libertate *de facto* cu art. 5 § 1, arată că nu a existat nicio decizie oficială, judiciară sau de altă natură, care să autorizeze respectivele rețineri. Arată că, în lipsa oricărei proceduri judiciare care ar fi permis controlarea legalității sau durată detenției lor, reclamanții s-au aflat într-un „*vid juridic*”. Apreciază că, în lipsa unor dispoziții legale specifice care să legitimeze acest lucru și a unei autorizări sau control judiciar, reținerea lor îndelungată în zona de tranzit pentru o durată nedeterminată și imprevizibilă nu avea niciun temei în dreptul intern, astfel fiind încălcat art. 5 § 1.

111. Reclamanții afirmă că subiectul capetelor de cerere formulate în fața Curții nu îl reprezintă faptul că autoritățile rusești au refuzat să le acorde azil. În cererile lor, aceștia au susținut, în esență, că drepturile lor [au fost] „încălcate ca urmare a inexistenței unor norme juridice, a încălcării de către autorități a normelor pe care ar fi trebuit să le aplice, precum și a lipsei totale de considerație față de ei sau lipsei intenției autorităților de respectare a demnității umane”.

112. Reclamanții afirmă că au formulat cereri pentru obținerea statutului de refugiat și de azil temporar cu respectarea prevederilor interne rusești, deși, potrivit acestora, în zona de tranzit a aeroportului nu exista nicio informație disponibilă cu privire la procedura respectivă, iar agenții poliției de frontieră nu vorbeau decât limba rusă. Susțin că, prin faptul că nu i-au tratat ca

solicitanți de azil și nu le-au eliberat certificatele pentru examinarea cererilor lor, autoritățile rusești i-au privat de posibilitatea de a beneficia de drepturile garantate prin Legea privind refugiații.

2. Guvernul

113. Guvernul consideră că „este vital să se stabilească o distincție între refugiații autentici și migranți”, definindu-i pe aceștia din urmă ca persoane care se mută într-o țară terță pentru motive în principal economice. Reținând că reclamanții nu au sosit pe teritoriul rusesc provenind direct din țările de presupus risc, nu au ales Rusia ca prima țară în care au solicitat azil, nu au solicitat azil în Rusia imediat după sosire și nici nu au încercat să-l obțină în alte țări anterior, Guvernul consideră că aceștia nu îndeplineau criteriile definiției de refugiat, astfel cum au fost stabilite prin Convenția de la Geneva. La audierea în fața autorităților rusești competente în materie de migrație, reclamanții nu și-au justificat afirmațiile conform cărora viețile le erau amenințate în țările de origine, ci au evocat o situație economică dificilă, și doar după ce au fost puși în contact cu avocați specialiști în dreptul de azil au făcut referire la posibile riscuri. În consecință, reclamanții nu erau „solicitanți de azil autentici”, ci „migranți obișnuiți”, ale căror cereri erau „artificiale și cu mici șanse de reușită”.

114. Guvernul consideră că nu poate fi făcut răspunzător pentru dificultățile rezultate din propriile alegeri ale reclamanților și că poziția adoptată de Curte în cauzele privind solicitanți de azil încurajează migranții să „abuzeze de dreptul de azil”.

115. Mai susține că persoana aflată sub jurisdicția unui stat nu este în mod necesar „în mâinile autorităților” și că reclamanții ar fi trebuit să aibă cunoștință de faptul că nu dețineau documentele necesare și nu aveau motive valabile pentru a intra în Rusia. Guvernul consideră că, încercând în mod deliberat să intre pe teritoriul Rusiei fără a avea vize valabile și fără motive admisibile pentru a fi considerați refugiați, reclamanții au încălcat prevederile dreptului rusesc și au consimțit să fie lipsiți de libertatea lor. Cererile de azil formulate de reclamanți aveau puține șanse de reușită și, în consecință, decizia autorităților rusești de a le examina nu îi obliga pe aceștia să rămân în zona de tranzit a aeroportului. Guvernul mai invocă marja de apreciere de care se bucură statele la adoptarea deciziilor de a acorda sau nu azil. Concluzionează că art. 5 nu este aplicabil în speță.

116. Guvernul mai face referire la „dreptul inerent și suveran [al statului] de a controla intrarea și șederea străinilor pe teritoriul său” și arată că pașapoartele reclamanților nu au fost ridicate. Mai adaugă că reclamanții nu au făcut obiectul vreunei proceduri de returnare, expulzare sau extrădare. Explicând că aceștia erau liberi să părăsească Rusia în orice moment – ceea ce în final au și făcut – consideră că nu a avut loc o lipsire de libertate.

117. Guvernul arată că străinul căruia un stat îi interzice intrarea pe teritoriul său este obligat să-l părăsească. Admite că, în cazul în care un

solicitant de azil care îndeplinește criteriile definiției de refugiat enunțate în Convenția de la Geneva este obligat să se întoarcă într-o țară unde afirmă că a fost persecutat, acest lucru ar putea ridica o problemă din punctul de vedere al art. 3 din Convenție, dar doar în cazul unei plângeri pertinente formulate de persoana respectivă.

118. Guvernul reproșează pe de altă parte Curții „inventarea” unui nou drept în contextul Convenției – în privința căreia subliniază că nu garantează dreptul la azil –, drept care impune statelor să permită accesul pe teritoriul lor oricărui solicitant de azil. Conchide că, în speță, nu a fost încălcat art. 5 § 1.

C. Terții intervenienți

1. UNHCR

119. În observațiile sale, UNHCR examinează cadrul juridic și practica juridică interne aplicabile soluționării cererilor de azil formulate de persoane aflate în zonele de tranzit aeroportuare ale Federației Ruse și expune interpretarea sa a principiilor de drept internațional relevante.

120. Arată că dreptul rusesc nu conține prevederi privind motivele și durata pentru care persoanele pot fi reținute în zonele frontaliere și de tranzit, nu conține garanții procedurale pentru solicitanții de azil la frontiere și nici nu prevede posibilitatea unei acțiuni în justiție în cazul persoanelor obligate astfel să nu părăsească zona de tranzit. Potrivit UNHCR, condițiile de ședere în zonele respective nu sunt reglementate prin dreptul intern, iar legislația rusească nu încredințează niciunei autorități publice responsabilitatea de a asigura minima îngrijire a solicitanților de azil în zonele de tranzit.

121. UNHCR arată că autoritățile competente în materie de migrație nu au personal în zonele de tranzit, acestea aflându-se integral sub controlul poliției de frontieră. Adaugă că aceasta nu decide dacă este sau nu cazul reținerii unei persoane în zona de tranzit, ci doar o împiedică să treacă de controlul pașapoartelor; poliția de frontieră poate, de asemenea, fără să se justifice, să refuze să primească un dosar privind o cerere de azil cu care este sesizată. Potrivit UNHCR, atât timp cât rămân într-o incertitudine juridică chiar și după întocmirea în beneficiul lor a unui certificat pentru examinarea cererii, solicitanții de azil aflați în zonele de tranzit sunt privați de drepturile minime garantate prin Legea privind refugiații. Aceștia nu-și pot exercita de o manieră efectivă dreptul de a contesta în cazul respingerii cererii lor în primă instanță.

122. UNHCR arată că solicitanții de azil aflați în zonele de tranzit sunt lipsiți de intimitate și de acces la aer liber, hrană și la asistență socială și medicală. Perioada în care solicitanții de azil trebuie să îndure aceste lipsuri poate fi prelungită, o procedură de azil putând dura, incluzând și căile de atac, o perioadă medie de 1-2 ani.

123. UNHCR adaugă că, atunci când este aplicată, detenția solicitanților de azil trebuie să fie justificată în temeiul principiilor necesității, caracterului rezonabil și proporționalității, precum și să fie încadrată de un ansamblu de

garanții procedurale importante, toate acestea lipsind, în opinia sa, în cazul persoanelor supuse detenției în zonele de tranzit aeroportuare ale Federației Ruse.

2. Guvernul maghiar

124. Guvernul maghiar susține în fața Marii Camere că dreptul internațional contemporan nu consacră dreptul solicitanților de azil de a alege o țară pentru depunerea cererii (*asylum shopping*), chiar dacă UNHCR și „alte organizații de apărare a drepturilor refugiaților” pledează pentru recunoașterea unui asemenea drept.

125. Consideră că nu există dreptul la acordarea azilului. Art. 14 din Declarația universală a drepturilor omului garantează că orice persoană are dreptul de a beneficia de azil, iar art. 12 pct. 2 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și art. 2 § 2 din Protocolul nr. 4 la Convenție proclamă dreptul oricărei persoane de a-și părăsi liberă țara, însă dreptul internațional nu recunoaște dreptul de a intra într-o țară pentru a solicita azil. Mai consideră că practica care constă în alegerea de către solicitanții de azil a țării în care depun cererea lor, contribuie la criminalitatea organizată internațională și agravează „criza migrației” europeană. Convenția „nu conferă dreptul de a intra pe teritoriul unui stat și angajarea în mod automat a deplinei sale jurisdicții”, iar pragul de aplicare a art. 3 și art. 5 și a cerințelor enunțate de articolele respective lasă „o marjă largă de interpretare în lumina art. 1 de la Convenție”.

D. Aprecierea Curții

1. Considerații preliminare

a) Cu privire la obiectul litigiului

126. Curtea ia notă de preocupările exprimate de guvernele rus și maghiar în observațiile prezentate și admite că speța de față trebuie avută în vedere în contextul dificultăților practice, administrative, bugetare și juridice cu care se confruntă statele membre ca o consecință a aflului de refugiați și migranți. Cu toate acestea, consideră că, în mod contrar susținerilor guvernelor rus și maghiar în fața Marii Camere, cauza nu privește aspectul existenței, în dreptul internațional contemporan, a unui drept la azil ca atare sau a unui drept de a alege în mod liber țara pentru introducerea unei cereri de azil.

127. Concluziile principale ale Camerei nu s-au referit la faptul că niciunui dintre reclamanți nu i-a fost acordat azil în Rusia, ci la lipsa bazei legale de natură a legitima reținerea lor îndelungată în zona de tranzit a aeroportului și la neîndeplinirea obligației de îngrijire a nevoilor lor esențiale pe durata examinării cererilor lor. Curtea reamintește că scopul pentru care a luat naștere Convenția a fost acela de a stabili standarde minimale. Dreptul de ca libertatea să nu fie restrânsă decât în temeiul legii și dreptul persoanei

deținute aflate sub controlul statului de a beneficia de condiții umane de detenție reprezintă garanții minimale de care trebuie să se bucure orice persoană aflată sub jurisdicția unui stat membru, în pofida creșterii „crizei migrației” în Europa.

128. Prin urmare, Curtea trebuie să verifice, în speță, dacă guvernul pârât a respectat aceste obligații ce decurg din Convenție.

b) Art. 1 din Convenție

129. În primul rând, este necesar să se determine dacă reclamanții s-au aflat sub jurisdicția Rusiei în sensul art. 1 din Convenție. Curtea reține în această privință că, pe toată durata faptelor în cauză, reclamanții au fost fizic prezenți pe teritoriul Rusiei și sub controlul autorităților rusești.

130. Curtea reafirmă că un aeroport aflat pe teritoriul unui stat face parte din punct de vedere juridic din teritoriul statului respectiv, chiar dacă este un aeroport internațional (*Amuur împotriva Franței*, 25 iunie 1996, pct. 41 și 43-45, *Culegere de hotărâri și decizii* 1996-III, *Shamsa împotriva Poloniei*, nr. 45355/99 și 45357/99, pct. 45, 27 noiembrie 2003, *Riad și Idiab împotriva Belgiei*, nr. 29787/03 și 29810/03, pct. 68, 24 ianuarie 2008, *Rashed împotriva Republicii Cehe*, nr. 298/07, pct. 70, 27 noiembrie 2008, *Abou Amer împotriva României*, nr. 14521/03, pct. 39, 24 mai 2011).

131. Trebuie reținut că guvernul rus nu a negat în fața Marii Camere faptul că zona de tranzit a Aeroportului Sheremetyevo face parte din teritoriul Rusiei. Acesta nu a contestat nici faptul că reclamanții s-au aflat sub controlul autorităților rusești pe toată perioada în cauză (supra, pct. 115).

132. Curtea concluzionează că reclamanții se aflau sub jurisdicția Rusiei la momentul faptelor în cauză.

2. Art. 5 § 1

a) Cu privire la aplicabilitatea art. 5 § 1

i. Principii generale

133. Proclamând „dreptul la libertate”, art. 5 § 1 vizează libertatea fizică a persoanei. Prin urmare, dispoziția nu se referă la simplele restrângeri ale libertății de circulație, care sunt reglementate la art. 2 din Protocolul nr. 4 la Convenție. Clasificarea în una sau alta dintre aceste categorii este uneori dificilă deoarece în anumite cazuri izolate este vorba doar de o chestiune de apreciere, însă Curtea nu poate evita o alegere de care depinde, în esență, aplicabilitatea sau inaplicabilitatea art. 5 din Convenție [*Khlaifia și alții împotriva Italiei* (MC), nr. 16483/12, pct. 64, 15 decembrie 2016, cu trimiteri suplimentare].

134. Curtea reamintește că, pentru a determina dacă un individ este „lipsit de libertate” în sensul art. 5, se pleacă de la situația concretă și se ia în considerare un ansamblu de criterii cum ar fi natura, durata, efectele și modalitățile de executare ale măsurii în cauză [*Nada împotriva Elveției* (MC),

nr. 10593/08, pct. 225, CEDO 2012, și *Gahramanov împotriva Azerbaidjanului* (dec.), nr. 26291/06, pct. 40, 15 octombrie 2013]. Între lipsirea de libertate și restrângerea libertății nu există decât o diferență de grad sau de intensitate, nu de natură sau de esență [*De Tommaso împotriva Italiei* (MC), nr. 43395/09, pct. 80, 23 februarie 2017, cu trimiterile citate, precum și *Kasparov împotriva Rusiei*, nr. 53659/07, pct. 36, 11 octombrie 2016].

135. În ceea ce privește situațiile în care se pot afla solicitanții de azil, Curtea consideră că, atunci când face diferența dintre restrângerea libertății de circulație și lipsirea de libertate, trebuie urmată o abordare pragmatică și realistă ținând cont de condițiile și provocările actuale. Este necesar, în special, să fie recunoscut dreptul statelor, sub rezerva respectării obligațiilor lor internaționale, de a controla frontierele proprii și de a lua măsuri contra străinilor care se sustrag restrângerilor impuse regimului imigrației.

136. Clarificarea aspectului dacă menținerea unei persoane în zona internațională a unui aeroport echivalează cu lipsirea sa de libertate a fost examinată în mai multe cauze [a se vedea, între altele, *Amuur*, citată anterior, pct. 43, *Shamsa*, citată anterior, pct. 47, *Mogoș împotriva României* (dec.), nr. 20420/02, 6 mai 2004, *Mahdid și Haddar împotriva Austriei* (dec.), nr. 74762/01, CEDO 2005-XIII (extrase), *Riad și Idiab*, citată anterior, pct. 68, *Nolan și K. împotriva Rusiei*, nr. 2512/04, pct. 93-96, 12 februarie 2009, *Gahramanov*, citată anterior, pct. 35-47].

137. La pct. 43 din hotărârea *Ammur*, Curtea se exprimă după cum urmează;

„[M]enținerea străinilor în zona internațională presupune o restrângere a libertății, dar care nu este comparabilă cu cea din centrele de detenție pentru străini în așteptarea expulzării. Însoțită de garanții adecvate pentru persoanele în cauză, o asemenea menținere nu este acceptabilă decât pentru a permite statelor să combată imigrația clandestină respectând obligațiile lor internaționale, în special cele în temeiul Convenției de la Geneva din 1951 privind statutul refugiaților și Convenției europene a drepturilor omului; preocupările legitime ale statelor de a dejuca tentative din ce în ce mai frecvente de a se sustrage de la restrângerile impuse regimului imigrației nu trebuie să-i priveze pe solicitanții de azil de protecția acordată prin convențiile respective.

O asemenea menținere nu trebuie prelungită excesiv deoarece riscă să transforme o simplă restrângere a libertății – inevitabilă în vederea organizării materiale a repatrierii străinului sau, dacă acesta a solicitat azil, pe durata examinării cererii de admitere pe teritoriu a titularului de azil – în lipsire de libertate. În această privință, trebuie să se țină seama de faptul că o asemenea măsură se aplică nu unor persoane care au comis fapte penale, ci unor străini care, temându-se pentru viața lor, își părăsesc propria țară.

În cazul în care, prin forța împrejurărilor, decizia de menținere trebuie luată de autoritățile administrative sau de poliție, prelungirea acesteia trebuie supusă examinării cât mai rapide a unei instanțe, apărătorul tradițional al libertăților individuale. Menținerea respectivă nu trebuie să-l priveze pe solicitantul de azil, înainte de toate și mai ales, de dreptul a avea acces efectiv la procedura de stabilire a statutului de refugiat.”

138. Pentru a distinge între restrângerea libertății de circulație și lipsirea de libertate în contextul menținerii străinilor în zonele de tranzit aeroportuare sau în centrele de primire instalate în scopul identificării și înregistrării migrantilor, Curtea ține cont de o serie de factori ce pot fi rezumați astfel: i) situația personală a reclamanților și alegerile făcute de aceștia; ii) regimul juridic aplicabil în țara în cauză și scopul acestuia; iii) durata menținerii, considerată în special în contextul obiectivului urmărit și al protecției procedurale de care reclamanții se bucură la momentul evenimentelor; iv) natura și gradul restrângerilor impuse în mod concret reclamanților sau suferite efectiv de către aceștia (a se vedea cauzele citate în cele 3 paragrafe precedente).

139. Curtea consideră că factorii prezentați mai sus sunt, de asemenea, *mutatis mutandis* relevanți în speță.

ii. Aplicarea acestor principii în prezenta cauză

α) Situația personală a reclamanților și alegerile făcute de aceștia

140. Curtea observă că cei 4 reclamanți au intrat în aeroport de o manieră involuntară, dar fără intervenția vreunei autorități rusești, fie pentru că li s-a refuzat dreptul de a intra pe teritoriul țării unde intenționau să ajungă, fie pentru că au fost expulzați în Rusia. Constrânși de împrejurări, toți au decis să solicite azil în Rusia. Deși acest fapt nu exclude posibilitatea ca reclamanții să se afle în situația de lipsire de libertate *de facto* după intrarea lor, Curtea consideră că elementul respectiv este relevant și trebuie examinat în cadrul tuturor circumstanțelor cauzei.

141. În această privință, este adevărat că, în mai multe cauze, Curtea a hotărât că lipsirea de libertate poate presupune încălcarea art. 5 chiar dacă persoana în cauză a consimțit, subliniind că dreptul la libertate are o prea mare importanță pentru ca o persoană să piardă beneficiul protecției oferit de Convenție doar pentru simplul fapt că s-a predat singură [*De Wilde, Ooms și Versyp împotriva Belgiei*, 18 iunie 1971, pct. 65, seria A nr. 12, *I.I. împotriva Bulgariei*, nr. 44082/98, pct. 84-87, 9 iunie 2005, *Osypenko împotriva Ucrainei*, nr. 4634/04, pct. 48, 9 noiembrie 2010, *Venskutė împotriva Lituaniei*, nr. 10645/08, pct. 72, 11 decembrie 2012, *Buzadji împotriva Republicii Moldova (MC)*, nr. 23755/07, pct. 106-110, 5 iulie 2016]. Cu toate acestea, cauzele respective se refereau fie la situații în care lipsirea de libertate era prevăzută de lege, fie la situații în care reclamanții trebuiau să respecte o obligație, cum ar fi, printre altele, de a se prezenta la penitenciar sau la secția de poliție în vederea încarcerării sau măsura arestului la domiciliu. Curtea consideră că situația este diferită în cauză, întrucât reclamanții nu aveau nicio legătură preexistentă cu statul în cauză și nicio obligație de respectat, ci aceștia au solicitat din proprie inițiativă să intre pe teritoriul statului respectiv pentru a solicita azil. Într-un asemenea caz, punctul de plecare pentru analiza personală a reclamanților față de autorități este complet diferit.

142. În cauza de față, ținând cont de ceea ce se știe despre reclamanți și de călătoriile acestora, precum și de faptul că nu au ajuns în Rusia în urma unui pericol direct și imediat pentru viața sau sănătatea lor, ci mai degrabă ca urmare a unor împrejurări excepționale ale rutelor lor de călătorie, nu este nicio îndoială că persoanele în cauză au intrat pe Aeroportul Sheremetyevo de o manieră involuntară, însă fără intervenția autorităților rusești. Prin urmare, este clar, în orice caz, că autoritățile erau îndreptățite să efectueze verificările necesare și să examineze cererile reclamanților înainte de a decide dacă le admit sau nu.

β) Regimul juridic aplicabil, scopul acestuia și durata menținerii în zona de tranzit, considerată în special în contextul obiectivului urmărit și al protecției procedurale ce decurge din regimul respectiv

143. În al doilea rând, trebuie reținut de asemenea că rațiunea de a fi și scopul regimului juridic intern aplicabil zonei de tranzit a Aeroportului Sheremetyevo erau înființarea unei zone de așteptare în care solicitanții de azil să rămână cât timp autoritățile decid dacă îi admit în Rusia sau nu (supra, pct. 99-100). Trebuie arătat, deși acest element nu este decisiv în sine, că autoritățile rusești nu au încercat să îi lipsească pe reclamanți de libertatea lor și le-au refuzat intrarea încă de la început (supra, pct. 14, 20, 29 și 39). Reclamanții au rămas în zona de tranzit în principal deoarece așteptau soluționarea procedurilor de azil pe care le inițiaseră (supra, pct. 46-96).

144. Dreptul statelor de a controla intrarea străinilor pe teritoriul lor implică obligatoriu posibilitatea de condiționare a autorizației de intrare de îndeplinirea cerințelor aplicabile. Prin urmare, în lipsa altor factori semnificativi, nu constituie o lipsire de libertate imputabilă statului situația unei persoane care a solicitat intrarea și care așteaptă o perioadă scurtă ca autoritățile să verifice dacă trebuie să i se recunoască un asemenea drept. Într-un asemenea caz, autoritățile nu fac nimic altceva decât să răspundă, efectuând verificările necesare, solicitării persoanei interesate de a intra în țară (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Gahramanov*, citată anterior, pct. 35-47; a se vedea, de asemenea, *Mahdid și Haddar*, decizie citată anterior, unde cererile de azil formulate de reclamanți într-o zonă de tranzit aeroportuară au fost respinse în 3 zile, iar Curtea, ținând cont de factori suplimentari, cum ar fi faptul că reclamanții nu s-au aflat sub controlul constant al poliției, a concluzionat că nu a avut loc o lipsire de libertate).

145. Trebuie determinat, de asemenea, dacă, în conformitate cu scopul regimului juridic în vigoare, au existat garanții procedurale pentru soluționarea cererilor de azil formulate de reclamanți și dispoziții interne prin care era stabilită o durată maximă a șederii în zona de tranzit, precum și dacă atât unele, cât și celelalte au fost aplicate în speță.

146. În prezenta cauză, Curtea reține, pe de o parte, că Guvernul nu a putut să indice o dispoziție din dreptul intern prin care este stabilită perioada maximă în care reclamanții puteau fi menținuți în zona de tranzit și, pe de altă

parte, că, nerespectând reglementările din dreptul rusesc conform cărora orice solicitant de azil are dreptul la eliberarea unui certificat pentru examinarea cererii și la plasarea într-un centru de primire temporară pe durata soluționării dosarului său (supra, pct. 99-100 și, pentru comparație, *Riad și Idiab*, citată anterior, pct. 101), reclamanții au fost lăsați, în principal, să se descurce singuri în zona de tranzit. Autoritățile rusești nu au recunoscut că ar fi fost în vreun fel responsabile pentru reclamanți, lăsându-i pe aceștia într-un „*vid juridic*”, fără nicio posibilitate de a contesta măsurile care le restrângeau libertatea (supra, pct. 44). Pe durata șederii în zona de tranzit, cei patru reclamanți au avut puține informații privind soluționarea cererilor lor pentru obținerea statutului de refugiat și de azil temporar (supra, pct. 41-44).

147. În jurisprudența Curții privind reținerea străinilor în contextul imigrației, durata restrângerii libertății de circulație în cauză și legătura dintre actele autorităților și măsura în litigiu pot avea efect asupra clarificării aspectului dacă situația trebuie să se transpună într-o lipsire de libertate sau nu (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Amuur*, citată anterior, pct. 43, *Gahramanov*, citată anterior, pct. 35-47, și *Mahdid și Haddar*, citată anterior). Cu toate acestea, atât timp cât perioada petrecută în zona de tranzit nu depășește semnificativ perioada necesară examinării unei cereri de azil și nu există nicio împrejurare excepțională, durata reținerii nu trebuie să cântărească decisiv în analiza aplicabilității art. 5. Acest lucru este valabil mai ales în cazul în care persoanele aflate în așteptarea soluționării cererilor lor de azil beneficiază de drepturi și garanții procedurale care le protejează împotriva perioadelor de așteptare excesive. Existența pe plan intern a unei reglementări juridice care limitează durata șederii în zona de tranzit are o importanță semnificativă în această privință.

148. În speță, nu se poate afirma că examinarea cererilor de azil respective ale reclamanților și procedurile juridice ulterioare și conexe au fost rapide, deoarece Z.A. a petrecut 7 luni și 19 zile în zona de tranzit așteptând soluționarea cererii sale (supra, pct. 46-55), M.B., 5 luni și o zi (supra, pct. 57-64), A.M., un an, 9 luni și cel puțin 28 de zile (supra, pct. 66-82), iar domnul Yasien, 7 luni și 28 de zile (supra, pct. 83-95). Curtea consideră, de asemenea, că situația reclamanților a fost în mod serios influențată de întârzierile și inacțiunile care erau în sarcina autorităților rusești și nu au fost justificate de niciun motiv legitim.

149. Curtea adaugă că dosarul cauzei nu conține niciun element care ar indica faptul că reclamanții nu s-au conformat normelor juridice în vigoare sau că ar fi acționat cu rea-credință în vreun moment al șederii lor în zona de tranzit sau în vreun stadiu al procedurii interne, făcând mai dificilă, de exemplu, examinarea cererilor lor de azil (a se vedea, în contrast, cauza *Mahdid și Haddar* citată anterior, unde reclamanții au rămas în zona internațională a unui aeroport după respingerea cererii lor de azil și și-au distrus documentele pentru a constrânge autoritățile să îi primească).

χ) Natura și gradul restrângerilor impuse în mod concret reclamanților sau suferite efectiv de către aceștia

150. Persoanelor aflate în zona de tranzit a Aeroportului Sheremetyevo nu li s-a permis să părăsească zona respectivă pentru a intra pe teritoriul rusesc (a se compara cu decizia *Mogoș*, citată anterior). Nu este nimic surprinzător aici, având în vedere că scopul zonei de tranzit era chiar acela de a servi ca loc de așteptare unde solicitanții de azil rămâneau în timpul în care autoritățile decideau dacă îi admit sau nu în Rusia.

151. Curtea observă, în continuare, că părțile sunt de acord cu faptul că, deși reclamanții trebuiau să se descurce singuri în perimetrul zonei de tranzit, restrângerile aduse libertății lor erau totuși substanțiale, având în vedere că întreaga zonă se afla sub controlul permanent al poliției de frontieră, care aparținea Serviciului Federal de Securitate. Curtea consideră că, la modul general, date fiind dimensiunea zonei și modul în care era controlată, libertatea de circulație a reclamanților era semnificativ restrânsă, de o manieră comparabilă cu un regim ușor de detenție specific anumitor structuri penitenciare.

152. Rămâne de clarificat aspectul dacă reclamanții puteau părăsi zona de tranzit pentru a intra pe teritoriul Rusiei.

153. Curtea reamintește raționamentul din hotărârea *Ammur*, citată anterior, unde s-a exprimat după cum urmează: „simpla posibilitate pentru solicitanții de azil de a părăsi voluntar țara unde intenționează să se refugieze nu poate exclude o restrângere a libertății”, adăugând că dreptul de a părăsi țara „are un caracter teoretic dacă nicio țară ce oferă o protecție comparabilă cu cea scontată în țara unde este solicitat azilul nu este dispusă sau pregătită să-i primească” (ibidem, pct. 48).

154. În această privință, Curtea observă că, spre deosebire de cum ar fi trebuit să fie într-o zonă de tranzit frontalieră, reclamanții ar fi trebuit, pentru a părăsi zona de tranzit a Aeroportului Sheremetyevo, să efectueze demersuri, cum ar fi să contacteze companii aeriene, să cumpere bilete sau să solicite viză, în funcție de destinație. Curtea consideră că Guvernul nu a demonstrat afirmația sa, conform căreia, în pofida acestor obstacole, reclamanții erau „liberi să părăsească Rusia în orice moment și să meargă unde doreau”. Or, posibilitatea reală și concretă pentru reclamanți de a părăsi zona de tranzit a aeroportului fără ca sănătatea sau viața lor să fie expusă unei amenințări directe, amenințare care ar fi fost cunoscută de autorități sau ar fi fost adusă în atenția acestora la momentul relevant, ar fi trebuit demonstrată de o manieră convingătoare.

155. În lumina acestei concluzii, Curtea nu consideră necesar să examineze argumentele prezentate de părți cu privire la clarificarea aspectului dacă cererile de azil ale reclamanților erau întemeiate. Convenția nu poate fi interpretată ca stabilind o asemenea legătură între aplicabilitatea art. 5 și o problemă distinctă privind respectarea de către autorități a obligațiilor ce

decurg din art. 3 [*Ilias și Ahmed* (MC), nr. 47287/15, pct. 244-246, 21 noiembrie 2019].

δ) Concluzie cu privire la aplicabilitatea art. 5

156. În consecință, Curtea consideră că, având în vedere în special lipsa dispozițiilor legale interne prin care să fie stabilită o durată maximă a șederii în zonele de tranzit aeroportuare, caracterul în cea mai mare parte nelegal al șederii reclamanților în Aeroportul Sheremetyevo și durata sa excesivă, întârzierile considerabile în examinarea cererilor de azil ale persoanelor în cauză, caracteristicile zonei unde aceștia au fost menținuți, controlul la care au fost supuși pe toată perioada relevantă și faptul că nu aveau în practică nicio posibilitate de a părăsi zona respectivă, reclamanții au fost lipsiți de libertatea lor în sensul art. 5. Prin urmare, art. 5 § 1 este aplicabil.

b) Cu privire la compatibilitatea lipirii de libertate a reclamanților cu art. 5 § 1 din Convenție

157. Lipsirea de libertate a reclamanților urmarea să-i „împiedice să pătrundă ilegal pe teritoriu”; prin urmare, trebuie examinată în contextul primei teze a art. 5 § 1 lit. f) [*Saadi împotriva Regatului Unit* (MC), nr. 13229/03, pct. 64-66, CEDO 2008].

158. Prima întrebare care trebuie pusă Curții este aceea dacă detenția a fost operată „potrivit căilor legale” în sensul art. 5 § 1 din Convenție.

i. Principii generale

159. Art. 5 § 1 prezintă lista exhaustivă a circumstanțelor în care persoanele pot fi lipsite de libertate în mod legal, subînțelegându-se că aceste circumstanțe impun o interpretare restrânsă, având în vedere faptul că este vorba de excepții de la o garanție fundamentală a libertății individuale [a se vedea, cu alte trimiteri, *El-Masri împotriva Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei* (MC), nr. 39630/09, pct. 230, CEDO 2012].

160. Statele contractante au dreptul, potrivit unui principiu de drept internațional consacrat, fără a aduce atingere angajamentelor care decurg pentru acestea din tratate, inclusiv Convenția, de a controla intrarea, șederea și îndepărtarea neresortisanților (a se vedea, printre multe altele, *Abdulaziz, Cabales și Balkandali împotriva Regatului Unit*, 28 mai 1985, pct. 67, seria A nr. 94, și *Chahal împotriva Regatului Unit*, 15 noiembrie 1996, pct. 73, *Culegere* 1996-V). Posibilitatea statelor de a-i plasa în detenție pe potențialii imigranți care au solicitat – printr-o cerere de azil sau nu – autorizația de a intra în țară, este un corolar inevitabil al dreptului respectiv. Lipsirea de libertate aplicată solicitanților de azil pentru împiedicarea intrării lor ilegale pe teritoriul statului nu este în sine contrară dispozițiilor Convenției (*Saadi*, citată anterior, pct. 64-65, și *Suso Musa împotriva Maltei*, nr. 42337/12, pct. 89-90, 23 iulie 2013).

161. Cu toate acestea, orice lipsire de libertate trebuie operată „potrivit căilor legale”, în cadrul unei proceduri care răspunde cerinței de „calitate a legii” și neviciată de elemente arbitrare. În materie de lipsire de libertate, este esențial să se respecte principiul general al securității juridice și, în consecință, ca legislația națională să definească în mod clar condițiile de detenție și ca legea să fie previzibilă în aplicarea sa (*Khlaifia și alții*, citată anterior, pct. 92, cu alte trimiteri). În plus, detenția unei persoane constituie o atingere majoră adusă libertății individuale și este necesar să fie supusă unui control riguros.

162. Curtea este pe deplin conștientă de dificultățile cu care statele membre se pot confrunta în perioade de sosiri masive de solicitanți de azil la frontierele lor. Sub rezerva interdicției unor decizii arbitrare, se poate considera, în mod general, că un regim juridic național îndeplinește condiția de legalitate enunțată de această dispoziție dacă prevede pur și simplu, de exemplu, numele autorității competente pentru a dispune o lipsire de libertate în zona de tranzit, forma deciziei, motivele care pot sta la baza acesteia și limitele sale, durata maximă a menținerii în zonă și, conform cerințelor art. 5 § 4, căile de atac judiciare disponibile.

163. În plus, art. 5 § 1 lit. f) nu interzice statelor să adopte dispoziții interne care să enunțe motivele pentru care o asemenea menținere poate fi dispusă, ținând cont de realitățile practice ale unui aflux masiv de solicitanți de azil. În special, paragraful 1 lit. f) nu interzice lipsirea de libertate, pentru o perioadă limitată, în zona de tranzit. O asemenea măsură poate fi justificată prin motivul că este necesar să fie garantată prezența solicitanților de azil pe perioada examinării cererilor lor sau prin motivul că trebuie examinată rapid admisibilitatea cererilor lor de azil și, în acest scop, au fost înființate în zona de tranzit o structură și proceduri adaptate (pentru o abordare comparabilă, a se vedea *Saadi*, citată anterior, pct. 80).

ii. Aplicarea acestor principii

164. Curtea reține argumentul reclamanților și al UNHCR conform căruia reținerea acestora în zona de tranzit a Aeroportului Sheremetyevo nu a avut bază legală (supra, pct. 110). Reține, de asemenea, că Guvernul nu a contestat, în esență, alegația respectivă (supra, pct. 113-118). În urma examinării legislației interne aplicabile (supra, pct. 97-100), Curtea nu a identificat nicio prevedere care să justifice lipsirea de libertate suferită de reclamanți. Prin urmare, concluzionează că în speță nu a existat o bază legală strict definită care să autorizeze detenția reclamanților.

165. Această concluzie este suficientă, în sine, pentru constatarea unei încălcări a art. 5 § 1 din Convenție. Curtea indică totuși următorii factori suplimentari, care nu au făcut decât să agraveze situația reclamanților: astfel cum reiese din faptele cauzei, accesul acestora la procedura de azil era împiedicată considerabil de detenția acestora, neexistând în zona de tranzit

nicio informație privind procedura de cerere de azil în Rusia, iar accesul la asistență juridică era foarte limitat (supra, pct. 42-44).

166. Curtea observă, de asemenea, că reclamanții au fost în mod serios întârziați în demersurile lor la depunerea și înregistrarea cererilor de azil (supra, pct. 46-49, 57-59, 66-67 și 83-85), precum și că, în ciuda cererilor scrise formulate de către aceștia și contrar cerințelor legii, autoritățile nu le-au întocmit și nici eliberat certificatele pentru examinarea cererilor lor (supra, pct. 49, 51, 59, 60, 68, 71 și 86).

167. De asemenea, arată că anumite decizii ale instanțelor administrative și judiciare rusești au fost comunicate reclamanților cu întârziere (supra, pct. 50, 69, 75 și 88).

168. În plus, locul unde reclamanții au fost reținuți era în mod evident inadecvat unei șederi de lungă durată (infra, pct. 191-195).

169. În cele din urmă, duratele șederilor respective ale reclamanților (de la 5 la mai mult de 21 de luni) în zona de tranzit a aeroportului sunt considerabile și în mod vădit excesive având în vedere natura și obiectul procedurii în cauză (a se compara cu *Kanagaratnam împotriva Belgiei*, nr. 15297/09, pct. 94-95, 13 decembrie 2011; a se vedea, de asemenea, *Longa Yonkeu împotriva Letoniei*, nr. 57229/09, pct. 131, 15 noiembrie 2011, unde durata cumulată a 3 perioade în litigiu de detenție fără bază legală a fost de 3 luni și 7 zile, și *Suso Musa*, citată anterior, pct. 102, unde perioada în cauză a fost de „mai mult de 6 luni”).

170. Astfel cum a constatat Camera, Curtea concluzionează că detenția reclamanților în sensul primei teze a art. 5 § 1 lit. f) a încălcat cerințele Convenției.

171. Prin urmare, a fost încălcat art. 5 § 1 din Convenție față de fiecare reclamant.

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 3 DIN CONVENȚIE

172. Reclamanții apreciază condițiile materiale ale șederii lor în zona de tranzit a Aeroportului Sheremetyevo ca fiind incompatibile cu garanțiile art. 3 din Convenție, redactat astfel:

„Nimeni nu poate fi supus torturii și nici pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.”

A. Hotărârea Camerei

173. Camera a declarat admisibil capătul de cerere al reclamanților prin care denunțau condițiile materiale ale detenției lor în zona de tranzit a aeroportului.

174. După ce s-a referit la standardele consacrate ale Curții privind condițiile de detenție în general, precum și la cele relevante în materie de

reținere a străinilor, și după ce a luat notă de normele aplicabile în materie de repartizare a sarcinii probei în cauzele privind condițiile de detenție, Camera a admis că reclamanții au oferit o descriere credibilă și rezonabil de detaliată a condițiilor degradante, potrivit acestora, ale detenției lor, care constituie o prezumție de rele tratamente. Având în vedere că Guvernul nu a prezentat nicio descriere a condițiilor șederii reclamanților în zona de tranzit a aeroportului, Camera a constatat că este stabilit faptul că reclamanții nu au dispus de paturi individuale și nici de acces la dușuri sau la echipamente de bucătărie și a considerat inacceptabil faptul că persoane pot fi deținute în condiții caracterizate prin lipsa totală de îngrijire a nevoilor lor esențiale. S-a concluzionat că detenția reclamanților, pe durata mai multor luni și în condiții inacceptabile, în zona de tranzit a Aeroportului Sheremetyevo se transpune într-un tratament inuman și degradant în sensul art. 3 din Convenție.

B. Argumentele părților

1. Reclamanții

175. Reiterând argumentul conform căruia reținerea lor în zona de tranzit se transpune într-o lipsire de libertate, reclamanții arată că, potrivit jurisprudenței Curții, statul trebuie să asigure că orice prizonier este deținut în condiții compatibile cu respectarea demnității umane, precum și că menținerea străinilor într-un anumit loc trebuie să se facă după standarde adecvate. Adaugă că șederea lor în zona de tranzit a durat o lungă perioadă de timp, în condiții inacceptabile și contrar voinței lor, în timp ce le era imposibil să se întoarcă în țările lor de origine. Reclamanții concluzionează că a fost încălcat art. 3 din Convenție.

2. Guvernul

176. Guvernul susține că persoana aflată sub jurisdicția unui stat nu este în mod necesar „în mâinile autorităților”. Arată că, în lipsa unei încălcări a art. 5 § 1, nu are nicio obligație în contextul art. 3 față de reclamanți, a căror situație dificilă se datorează doar propriilor lor acțiuni.

177. Guvernul argumentează că nu există dreptul la azil și nici, în consecință, obligații conexe ale statelor, însă acestea pot acorda în schimb o „protecție corespunzătoare” persoanelor care fug de persecuții. Apreciază că reclamanții din prezenta speță nu au acționat cu bună-credință solicitând azil, aceștia ar fi trebuit să știe că nu puteau pretinde protecția respectivă și că nu vor fi autorizați să intre în Rusia. A concluzionat că nu există o încălcare a art. 3 din Convenție în cazul de față.

C. Terțul intervenient

178. UNHCR descrie în observațiile sale condițiile materiale de ședere ale solicitanților de azil în zonele de tranzit aeroportuare în Rusia.

179. Dreptul rusesc nu conține nicio dispoziție pentru reglementarea condițiilor de ședere în zonele de tranzit aeroportuare. Aceste condiții nu s-au îmbunătățit în cursul ultimilor ani. Solicitanții de azil blocați în zonele respective nu aveau intimitate și nici acces la aer liber, hrană sau la asistență medicală sau socială. Erau obligați să rămână în părțile publice ale zonelor de tranzit, fără cel mai mic acces la instalații sanitare, și nu aveau altă opțiune decât să doarmă chiar pe podea. UNHCR a distribuit în fiecare săptămână produse destinate consumului curent, precum și lenjerie de pat, îmbrăcăminte și produse de igienă.

180. UNHCR arată că dreptul rusesc nu atribuie niciunei autorități publice responsabilitatea de a asigura minima îngrijire a solicitanților de azil în zonele de tranzit. Aduagă că perioada în care solicitanții de azil trebuie să îndure aceste lipsuri poate fi prelungită, o procedură de azil putând dura, incluzând și căile de atac, o perioadă medie de 1-2 ani.

D. Aprecierea Curții

1. Principii generale

181. Relele tratamente trebuie să atingă un prag minim de gravitate pentru a intra în domeniul de aplicare al art. 3. Aprecierea acestui prag minim este relativă în esență; ea depinde de ansamblul de date ale cauzei, în special de durata tratamentului și de efectele sale fizice sau mentale precum și, uneori, de sex, vârstă și starea de sănătate a victimei. În ceea ce privește reținerea solicitanților de azil și condițiile lor de viață în acest context, Curtea a rezumat principiile generale relevante în cauza *Khlaifia și alții* (citată anterior, pct. 158-169).

182. Art. 3 din Convenție impune statului să se asigure că orice detenție are loc în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității umane, că modalitățile de executare a măsurii nu supun persoana în cauză unei suferințe sau unei încercări cu o intensitate care depășește nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și că, ținând seama de cerințele practice din închisoare, sănătatea și confortul deținutului sunt asigurate în mod corespunzător [*Kudla împotriva Poloniei* (MC), nr. 30210/96, pct. 94, CEDO 2000-XI].

183. În ceea ce privește reținerea străinilor și a solicitanților de azil, Curtea reamintește că, astfel cum a hotărât în cauza *M.S.S. împotriva Belgiei și Greciei* (MC), nr. 30696/09, pct. 216-218, CEDO 2011 (a se vedea, de asemenea, *Dougoz împotriva Greciei*, nr. 40907/98, pct. 44, CEDO 2001-II, *Kaja împotriva Greciei*, nr. 32927/03, pct. 45-46, 27 iulie 2006, *S.D. împotriva Greciei*, nr. 53541/07, pct. 45-48, 11 iunie 2009, *Mahamed Jama împotriva Maltei*, nr. 10290/13, pct. 86-89, 26 noiembrie 2015, *Khlaifia și*

alții, citată anterior, pct. 163-167, *Boudraa împotriva Turciei*, nr. 1009/16, pct. 28-29, 28 noiembrie 2017, *S.F. și alții împotriva Bulgariei*, nr. 8138/16, pct. 78-83, 7 decembrie 2017), decurge din art. 3 că o asemenea lipsire de libertate trebuie însoțită de garanții adecvate oferite persoanelor care fac obiectul acesteia și că este acceptabilă doar pentru a permite statelor să combată imigrația ilegală, respectându-și totodată angajamentele internaționale și fără să-i priveze pe solicitanții de azil de protecția acordată prin Convenția de la Geneva din 1951 privind statutul refugiaților și Convenția europeană a drepturilor omului (a se vedea, de asemenea, *Rahimi împotriva Greciei*, nr. 8687/08, pct. 62, 5 aprilie 2011, și *Khlaifia și alții*, citată anterior, pct. 162, în contextul obligațiilor pozitive față de resortisanți străini ce așteaptă eliberarea vizei de tranzit, și *Shioshvili și alții împotriva Rusiei*, nr. 19356/07, pct. 83-86, 20 decembrie 2016).

184. Preocuparea legitimă a statelor de a dejuca tentativele tot mai frecvente de eludare a restricțiilor aplicate imigrației nu trebuie să priveze solicitanții de azil de protecția acordată de aceste convenții (*Amuur*, citată anterior, pct. 43).

185. Curtea trebuie să țină seama de situația specială a persoanelor în cauză atunci când trebuie să aprecieze modalitățile de executare a măsurii în litigiu în raport cu dispozițiile Convenției (*Riad și Idiab*, citată anterior, pct. 100). Statele trebuie să ia în considerare, în special, art. 3 din Convenție, care consacră una dintre valorile fundamentale ale societăților democratice și interzice în termeni absoluți tortura și tratamentele inumane ori degradate, indiferent de circumstanțe și acțiunile victimei [a se vedea, printre altele, *Labita împotriva Italiei* (MC), nr. 26772/95, pct. 119, CEDO 2000-IV].

186. Curtea reamintește că, dincolo de necesitatea de a dispune de un spațiu personal suficient, și alte aspecte ale condițiilor materiale de detenție sunt relevante pentru evaluarea respectării art. 3 în asemenea cazuri. Aceste elemente relevante includ accesul la un loc de plimbare exterior, accesul la aer și lumină naturală, aerisirea încăperilor și respectarea normelor sanitare și a condițiilor de igienă elementare (a se vedea, de exemplu, *S.D. împotriva Greciei*, citată anterior, pct. 49-54, *Tabesh împotriva Greciei*, nr. 8256/07, pct. 38-44, 26 noiembrie 2009, *A.A. împotriva Greciei*, nr. 2186/08, pct. 57-65, 22 iulie 2010, *E.A. împotriva Greciei*, nr. 74308/10, pct. 50-51, 30 iulie 2015, *Abdi Mahamud împotriva Maltei*, nr. 56796/13, pct. 89-90, 3 mai 2016, *Alimov împotriva Turciei*, nr. 14344/13, pct. 84-85, 6 septembrie 2016, *Abdullahi Elmi și Aweys Abubakar împotriva Maltei*, nr. 25794/13 și 28151/13, pct. 113-114, 22 noiembrie 2016, și *Khlaifia și alții*, citată anterior, pct. 167).

2. Aplicarea acestor principii

187. Curtea observă, pentru început, că multe state părți la Convenție se confruntă în prezent cu dificultăți considerabile pentru a face față afluxului crescător de migranți și solicitanți de azil. Curtea nu subestimează sarcina și presiunea cu care această situație împovărează țările în cauză și este conștientă, în special, de dificultățile întâmpinate la sosirea migranților și solicitanților de azil pe marile aeroporturi internaționale.

188. În această privință, Curtea consideră că trebuie reamintit totuși că interzicerea tratamentelor inumane și degradante este o valoare fundamentală a societăților democratice. De asemenea, este o valoare a civilizației strâns legată de respectarea demnității umane, care constituie elementul central al Convenției. Interdicția în cauză are un caracter absolut, deoarece nu admite nicio derogare, chiar și în cazul unui pericol public care amenință viața națiunii, chiar și în cele mai dificile împrejurări, precum combaterea terorismului și a crimei organizate, independent de conduita persoanei în cauză (*Khlaifia și alții*, citată anterior, pct. 158, cu alte trimiteri). Prin urmare, dificultățile menționate la paragraful precedent nu pot exonera un stat de obligațiile sale decurgând din art. 3.

189. Având în vedere constatarea sa, conform căreia șederea reclamanților în zona de tranzit a aeroportului se transpune într-o lipsire de libertate (supra, pct. 156), Curtea trebuie să examineze, în cauză, detenția reclamanților în funcție de dispozițiile Convenției și să determine, în special, dacă reclamanții au fost deținuți în condiții compatibile cu respectarea demnității umane (*Riad și Idiab*, citată anterior, pct. 100, *Khlaifia și alții*, citată anterior, pct. 162).

190. Este important de arătat că reclamanții au oferit o descriere credibilă și rezonabil de detaliată a condițiilor șederii lor în zona de tranzit a aeroportului. Această descriere este coroborată de constatările UNHCR (supra, pct. 122, 179 și 180) și nu a fost contestată explicit de către Guvern. Prin urmare, Curtea consideră această descriere ca fiind exactă în aplicarea standardului probei consacrate în jurisprudența sa în materie de condiții de detenție [*Muršić împotriva Croației* (MC), nr. 7334/13, pct. 128, 20 octombrie 2016; a se vedea, de asemenea, *Ananyev și alții împotriva Rusiei*, nr. 42525/07 și 60800/08, pct. 121-123, 10 ianuarie 2012].

191. Pe baza elementelor de care dispune, Curtea consideră că este evident că, în cauză, condițiile șederii reclamanților în zona de tranzit a Aeroportului Sheremetyevo erau inadecvate unei șederi forțate de lungă durată. Astfel, consideră că situația în care o persoană este constrânsă, pe durata mai multor luni, să doarmă pe podea într-o zonă de tranzit aeroportuară permanent luminată, aglomerată și zgomotoasă, fără să aibă acces liber la dușuri sau la echipamente de bucătărie, fără nicio posibilitate de a ieși la aer liber și fără a beneficia de minima asistență medicală sau socială (supra, pct. 41 și 42) presupune nerespectarea standardelor minime în materia respectării demnității umane.

192. Situația era agravată, în circumstanțele cauzei, de faptul că reclamanții erau obligați să se descurce singuri în perimetrul zonei de tranzit, cu nerespectarea reglementărilor din dreptul rusesc conform cărora orice solicitant de azil are dreptul la eliberarea unui certificat pentru examinarea cererii și la plasarea într-un centru de primire temporară pe durata soluționării dosarului său (supra, pct. 99-100 și, pentru comparație, *Riad și Idiab*, citată anterior, pct. 101).

193. Curtea mai reține că UNHCR a recunoscut definitiv în cazul a 3 dintre reclamanți calitatea de persoană care are nevoie de protecție internațională (supra, pct. 54, 77 și 94), fapt ce sugerează Curții că suferința persoanelor în cauză era accentuată de experiențele trăite pe parcursul migrației lor (*M.S.S. împotriva Belgiei și Greciei*, citată anterior, pct. 232).

194. În cele din urmă, Curtea subliniază durata extrem de lungă a detenției suferite de către fiecare reclamant. Aceștia au fost deținuți timp de mai multe luni la rând: Z.A., timp de 7 luni și 19 zile; M.B., 5 luni și o zi; A.M., un an, 9 luni și cel puțin 28 de zile; domnul Yasien, 7 luni și 22 de zile (supra, pct. 148).

195. Curtea consideră că, analizate împreună, condițiile materiale deplorabile pe care reclamanții au trebuit să le îndure pe perioade atât de lungi, precum și lipsa totală a oricărei îngrijiri acordate reclamanților de către autorități se transpun în tratamente degradante contrare art. 3 din Convenție.

196. Nimic din observațiile Guvernului nu justifică o altă concluzie. Curtea mai concluzionează că reclamanții s-au aflat sub controlul și supravegherea statului pârât pe toată perioada relevantă (supra, pct. 151).

197. Prin urmare, Curtea constată că a fost încălcat art. 3 din Convenție față de fiecare reclamant.

III. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

198. Potrivit art. 41 din Convenție,

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

199. În fața Camerei, reclamanții au solicitat următoarele sume cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral: câte 20 000 de euro (EUR) pentru Z.A. și pentru domnul Yasien, 15 000 EUR pentru M.B. și 35 000 EUR pentru A.M.

200. Camera a considerat că încălcările art. 5 § 1 și art. 3 din Convenție au reprezentat o sursă de suferințe și frustrare pentru reclamanți, iar constatarea acestor încălcări nu ar putea constitui, în sine, o reparație suficientă. Pronunțându-se în echitate, a acordat, cu titlu de despăgubire pentru

prejudiciul moral, sumele de 20 000 EUR fiecare pentru Z.A. și domnul Yasien, 15 000 EUR pentru M.B. și 26 000 EUR pentru A.M.

201. În fața Marii Camere, reclamantii au solicitat aceleași sume pe care le-au cerut în fața Camerei.

202. Curtea consideră că reclamantii au trăit sentimente de suferință și frustrare ca urmare a încălcărilor în cauză ale art. 5 § 1 și art. 3 din Convenție. Ține cont de circumstanțele cauzei, cererile formulate de fiecare reclamant și de practica urmată în cauzele precedente comparabile (de exemplu, *Riad și Idiab*, citată anterior, pct. 117, *Shamsa*, citată anterior, pct. 65, *Rashed*, citată anterior, pct. 81). Pronunțându-se în echitate, acordă, cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral, aceleași sume acordate de Cameră, respectiv 20 000 EUR fiecare pentru Z.A. și domnul Yasien, 15 000 EUR pentru M.B. și 26 000 EUR pentru A.M.

B. Cheltuieli de judecată

203. În fața Camerei, reclamantii au solicitat rambursarea următoarelor sume cu titlu de cheltuieli de judecată efectuate în cursul procedurilor interne: 1 650 EUR pentru Z.A., 1 250 EUR pentru M.B., 3 500 EUR pentru A.M. și 2 000 EUR pentru domnul Yasien. Pentru cheltuielile de judecată efectuate în fața Curții, aceștia au solicitat suma de 3 500 EUR.

204. Camera a acordat fiecărui reclamant 3 500 EUR pentru toate cheltuielile de judecată.

205. În fața Marii Camere, reclamantii au solicitat, cumulativ, 4 900 EUR pentru cheltuielile de judecată efectuate în cursul procedurilor interne, 14 000 EUR pentru procedura în fața Camerei și 7 800 EUR pentru procedura în fața Marii Camere, respectiv un total de 26 700 EUR. Reprezentanții acestora au solicitat ca sumele acordate să fie plătite direct în conturile lor bancare.

206. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor de judecată decât în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. În speță, ținând seama de documentele aflate în posesia sa și de jurisprudența sa, Curtea consideră excesivă suma totală solicitată cu titlu de cheltuieli de judecată efectuate în cursul procedurilor interne și în fața sa. Decide să acorde reclamantilor, cumulativ, suma de 19 000 EUR pentru toate cheltuielile. Această sumă va fi plătită direct în conturile bancare ale reprezentanților reclamantilor (*Khlaifia și alții*, citată anterior, pct. 288).

C. Dobânzi moratorii

207. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, ÎN UNANIMITATE, CURTEA

1. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 5 § 1 din Convenție;
2. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 3 din Convenție;
3. *Hotărăște*
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamanților, în termen de trei luni, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății:
 - i. pentru prejudiciul moral:
15 000 EUR (cincisprezece mii de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, lui M.B.;
20 000 EUR (douăzeci de mii de euro) fiecare, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, lui Z.A. și domnului Yasien;
26 000 EUR (douăzeci și șase de mii de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, lui A.M.;
 - ii. pentru cheltuielile de judecată:
19 000 EUR (nouăsprezece mii de euro), cumulat pentru toți reclamanții, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, sumă ce va fi plătită direct în conturile bancare ale reprezentanților reclamanților;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
4. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limbile franceză și engleză, apoi pronunțată în ședință publică la Palatul Drepturilor Omului din Strasbourg, la 21 noiembrie 2019.

Johan Callewaert
Grefier adjunt

Linus-Alexandre Sicilianos
Președinte